

॥ तैत्तिरीय संहिता ॥

॥ प्रथमः प्रश्नः ॥

॥ तैत्तिरीयसंहितायां द्वितीयकाण्डे प्रथमः प्रश्नः ॥

वा॒युर्व्य॑ऽ श्वेत॒माल॑भेत् भू॒तिकामो॑ वा॒युर्वै॑H क्षेपि॑ष्ठा दे॒वता॑
वा॒युमे॒व स्वेन॑ भा॒ग॒धेये॒नोप॑धावति स ए॒वैनं॑ भू॒तिङ्ग॑मयति
भ॒व॒त्ये॒वाति॑क्षिप्रा दे॒वते॒त्याहुः॑ सैन॑मीश्व॒रा प्र॒दह॑ इत्ये॒तमे॒व
सन्तं॑ वा॒यवे॑ नि॒युत्वंत॑ आल॑भेत नि॒युद्वा अ॑स्य धृ॒तिर्द्धृ॑त ए॒व
भू॒तिमु॒पैत्य॑प्र॒दाहाय॑ भ॒व॒त्ये॒व (1)

वा॒यवे॑ नि॒युत्वंत॑ आल॑भेत् ग्रा॒म॒कामो॑ वा॒युर्वा॑ इ॒माः
प्र॒जा न॑स्यो॒ता नै॑नीयते वा॒युमे॒व नि॒युत्वंत॑ऽ स्वेन॑
भा॒ग॒धेये॒नोप॑धावति स ए॒वास्मै॑ प्र॒जा न॑स्यो॒ता निय॑च्छति
ग्रा॒म्ये॒व भ॑वति नि॒युत्वंते॑ भवति ऋ॒वा ए॒वास्मा॑ अन॑पगाः
करो॑ति वा॒यवे॑ नि॒युत्वंत॑ आल॑भेत प्र॒जाका॑मः प्रा॒णो वै
वा॒युर॑पा॒नो नि॒युत्प्रा॑णापा॒नौ खलु॑ वा ए॒तस्य॑ प्र॒जायाः॑ (2)

अप॑क्रामतो योऽलं॑ प्र॒जायै॑ सन्प्र॒जान्न॑ वि॒न्दते॑ वा॒युमे॒व
नि॒युत्वंत॑ऽ स्वेन॑ भा॒ग॒धेये॒नोप॑धावति स ए॒वास्मै॑ प्रा॒णापा॒ना-

भ्यां प्रजां प्रजनयति विन्दते प्रजाँवायवे नियुत्वंत आलभेत
 ज्योगामयावी प्राणो वै वायुरपानो नियुत् प्राणापानौ खलु वा
 एतस्मादपक्रामतो यस्य ज्योगामयति वायुमेव नियुत्वंन्तः
 स्वेन भागधेयेनोप (3)

धावति स एवास्मिन्प्राणापानौ दधात्युत यदीतासुर्भवति
 जीवत्येव प्रजापतिर्वा इदमेकं आसीत्सोऽकामयत
 प्रजाः पशून्सृजेयेति स आत्मनो वपामुदक्खिदत्तामग्नौ
 प्रागृह्णात्ततोऽजस्तूपरः समभवत्तः स्वायै देवताया आ-
 लभत ततो वै स प्रजाः पशून्सृजत यः प्रजाकामः
 (4)

पशुकामः स्यात्स एतं प्राजापत्यमजन्तूपरमालभेत
 प्रजापतिमेव स्वेन भागधेयेनोपधावति स एवास्मै
 प्रजां पशून्प्रजनयति यच्छ्रुणस्तत्पुरुषाणां रूपं
 यत्तूपरस्तदश्वानां यदन्यतोदन्तद्गवां यदव्या इव
 शफास्तदवीनां यदज- स्तदजानामेतावन्तो वै ग्राम्याः
 पशवस्तान् (5)

रूपेणैवावरुन्धे सोमापौष्णत्रैतमालभेत पशुकामो द्वौ

वा अजायै स्तनौ नानैव द्वावभिजायेते ऊर्जं पुष्टिन्तृतीयः
 सोमापूषणावेव स्वेन भागधेयेनोपधावति तावेवास्मै
 पशून्प्रजनयतः सोमो वै रेतोधाः पूषा पशूनां प्रजनयिता
 सोम एवास्मै रेतो दधाति पूषा पशून्प्रजनयत्यौदुम्बरो
 यूपो भवत्यूर्वा उदुम्बर ऊर्क्पर्शव ऊर्जैवास्मा ऊर्जं
 पशून्वरुन्धे॥६॥

—[१] भवत्येव प्रजाया आमयति वायुमेव नियुत्वन्तः
 स्वेन भागधेयेनोप प्रजाकामस्तान् यूपस्त्रयोदश च।⁽¹⁾

प्रजापतिः प्रजा असृजत ता अस्मात्सृष्टाः परांचीरायन्ता
 वरुणमगच्छन्ता अन्वैत्ताः पुनरयाचत ता अस्मै न
 पुनरददात्सोऽब्रवीद्वरं वृणीष्वार्थं मे पुनर्देहीति तासां
 वरमाऽलभत स कृष्ण एकशितिपादभवद्यो वरुणगृहीतः
 स्यात्स एतं वारुणं कृष्णमेकशितिपादमालभेत् वरुणम्
 (7)

एव स्वेन भागधेयेनोपधावति स एवैनं वरुणपाशान्मुञ्चति
 कृष्ण एकशितिपाद्भवति वारुणो ह्येष देवतया
 समृद्धौ सुवर्भानुरासुरः सूर्यन्तमसाऽविद्धत्तस्मै देवाः

प्रायश्चित्तिमैच्छन्तस्य यत्प्रथमन्तमोऽपाघ्नन्त्सा कृष्णा-
 ऽविर्भवद्यद्वितीयः सा फल्गुनी यत्तृतीयः सा बलक्षी
 यदङ्घ्रस्थादपाकृन्तन्त्सा ऽविर्ऽर्वशा (8)

समंभवत्ते देवा अंब्रुवन्देवपशुर्वा अयः समंभूत्कस्मा
 इममालंप्स्यामह इत्यथ वै तर्ह्यल्पा पृथिव्यासीदजाता
 ओषधयस्तामवि वशामादित्येभ्यः कामायाऽलंभन्त ततो वा
 अप्रथत पृथिव्यजायन्तौषधयो यः कामयेत प्रथेय पशुभिः
 प्र प्रजया जायेयेति स एतामवि वशामादित्येभ्यः कामाय
 (9)

आ लंभेतादित्यानेव कामः स्वेनं भागधेयेनोपधावति
 त एवैनं प्रथयन्ति पशुभिः प्र प्रजया जनयन्त्यसावादित्यो
 न व्यरोचत तस्मै देवाः प्रायश्चित्तिमैच्छन्तस्मा एता
 मल्हा आलंभन्ताग्नेयीङ्क्ष्णग्रीवीः संहितामैन्द्रीः
 श्वेतां बार्हस्पत्यान्ताभिरेवास्मिन्नुचमदधुर्यो ब्रह्मवर्चसकामः
 स्यात्तस्मा एता मल्हा आलंभेत (10)

आग्नेयीङ्क्ष्णग्रीवीः संहितामैन्द्रीः श्वेतां बार्हस्पत्यामेता
 एव देवताः स्वेनं भागधेयेनोपधावति ता एवास्मिन्ब्रह्मवर्चसन्दध

ब्रह्मवर्चस्येव भवति वसन्ता प्रातराग्नेयीङ्कुष्णग्रीवीमालंभेत
 ग्रीष्मे मद्ध्यन्दिने संहितामैन्द्रीः शरद्यपराह्णे श्वेतां
 बार्हस्पत्यात्रीणि वा आदित्यस्य तेजांसि वसन्ता
 प्रातर्ग्रीष्मे मद्ध्यन्दिने शरद्यपराह्णे यावन्त्येव तेजांसि
 तान्येव (11)

अव रुन्धे सं वथ्सरं पर्यालभ्यन्ते सं वथ्सरो वै
 ब्रह्मवर्चसस्य प्रदाता सं वथ्सर एवास्मै ब्रह्मवर्चसं प्रयच्छति
 ब्रह्मवर्चस्येव भवति गर्भिण्यो भवन्तीन्द्रियं वै गर्भं
 इन्द्रियमेवास्मिन्दधति सारस्वतीं मेघीमालंभेत य ईश्वरो
 वाचो वदितोः सन्वाचन्न वदेद्वाग्वै सरस्वती सरस्वतीमेव
 स्वेन भागधेयेनोपधावति सैवास्मिन् (12)

वाचन्दधाति प्रवदिता वाचो भवत्यपन्नदती भवति
 तस्मान्मनुष्याः सर्वा वाचं वदन्त्याग्नेयङ्कुष्णग्रीवीमा
 लंभेत सौम्यं बभ्रुं ज्योगामयाव्यग्निं वा एतस्य शरीरं
 गच्छति सोमः रसो यस्य ज्योगामयत्यग्नेरेवास्य
 शरीरन्निष्क्रीणाति सोमाद्रसमुत यदीतासुर्भवति जीवत्येव
 सौम्यं बभ्रुमालंभेताग्नेयङ्कुष्णग्रीवं प्रजाकामः सोमः (13)

वै रेतो॑धा अ॒ग्निः प्र॒जानां॑ प्रजनयिता सोमं॑ ए॒वास्मै॑
 रेतो॑ दधा॑त्य॒ग्निः प्र॒जां प्रज॑नयति वि॒न्दते॑ प्र॒जामा॑ग्रेयङ्कृष्ण-
 ग्री॑वमाल॑भेत सौ॒म्यं ब॒भ्रुं यो ब्रा॑ह्म॒णो वि॒द्याम॑नूच्य॒ न
 वि॒रोचे॑त् यदा॑ग्रेयो भ॒वति॑ तेजं॑ ए॒वास्मि॑न्तेन॑ दधाति
 यत्सौ॒म्यो ब्र॑ह्मवर्च॑सन्तेन॑ कृष्णग्री॑व आग्रेयो भ॒वति॑ तमं॑
 ए॒वास्मा॑दप॑हन्ति श्वेतो भ॒वति॑ (14)

रुच॑मे॒वास्मि॑न्दधाति ब॒भ्रुः सौ॒म्यो भ॑वति ब्रह्मवर्च॑समे॒वास्मि॑न्नि
 सौ॒म्यं ब॒भ्रुमा॑ग्रेयङ्कृष्णग्री॑वं पुरो॒धाया॑ꣳ स्पर्ध॑मान आग्रेयो वै
 ब्रा॑ह्म॒णः सौ॒म्यो रा॑ज॒न्योऽभि॑तः सौ॒म्यमा॑ग्रेयो भ॒वत॑स्तेज॑सैव
 ब्रह्म॑णोभ॒यतो॑ रा॒ष्ट्रं परि॑गृह्णात्येक॒धा स॒मावृ॑ङ्क्ते पुर ए॑नन्दधते॥
 (15)

ल॒भेत् वरु॑णं व॒शैताम॑र्वि व॒शामा॑दित्येभ्यः कामा॑य म॒ल्हा आल॑भेत् तान्ये॒व सैवास्मि॑न्त्सोमः
 श्वेतो भ॒वति॑ त्रिच॑त्वारि॒ंशच्च॑। (2)॥ [२]

दे॒वा॒सुरा॑ ए॒षु लो॒केष्व॑स्प॒र्द्धन्त॑ स ए॒तं वि॒ष्णु॑र्वा॒मन॑म॒पश्य॑त्तꣳ
 स्वायै॑ दे॒वता॑या आ॒ल॒भत् ततो॑ वै स इ॒माल्लो॑कान॒भ्यज॑यद्वैष्ण॒वं
 वा॑मनमाल॑भेत् स्प॒र्द्धमा॑नो वि॒ष्णुरे॒व भू॒त्वेमा॑ल्लो॒कान॒भिज॑यति
 विष॑म आल॑भेत् विष॑मा इ॒व ही॑मे लो॒काः समृ॑द्ध्या इन्द्रा॑य

मन्युमते मनस्वते ललामं प्राशृङ्गमालभेत सङ्ग्रामे (16)

सं यत्त इन्द्रियेण वै मन्युना मनसा सङ्ग्रामञ्जयतीन्द्रमेव
मन्युमन्तं मनस्वन्तुः स्वेन भागधेयेनोपधावति स
एवास्मिन्निन्द्रियं मन्युं मनो दधाति जयति तः
सङ्ग्राममिन्द्राय मरुत्वन्ते पृश्निसक्थमालभेत ग्रामकाम
इन्द्रमेव मरुत्वन्तुः स्वेन भागधेयेनोपधावति स एवास्मै
सजातान्प्रयच्छति ग्राम्येव भवति यदृषभस्तेन (17)

ऐन्द्रो यत्पृश्निस्तेन मारुतः समृद्धौ पश्चात्पृश्निसक्थो
भवति पश्चादन्ववसायिनीमेवास्मै विशङ्करोति सौम्यं
बभ्रुमालभेतान्नकामः सौम्यं वा अन्नं सोममेव स्वेन
भागधेयेनोपधावति स एवास्मा अन्नं प्रयच्छत्यन्नाद एव
भवति बभ्रुर्भवत्येतद्वा अन्नस्य रूपं समृद्धौ सौम्यं
बभ्रुमालभेत यमलम् (18)

राज्याय सन्तः राज्यन्नोपनमेत्सौम्यं वै राज्यं सोममेव
स्वेन भागधेयेनोपधावति स एवास्मै राज्यं प्रयच्छत्युपैनः
राज्यन्नमति बभ्रुर्भवत्येतद्वै सोमस्य रूपं समृद्ध्या इन्द्राय
वृत्रतुरे ललामं प्राशृङ्गमालभेत गतश्रीः प्रतिष्ठाकामः

पाप्मानमेव वृत्रन्तीर्त्वा प्रतिष्ठां गच्छतीन्द्रायाभिमातिघ्ने
ललामं प्राशृङ्गमा (19)

लभेत यः पाप्मनां गृहीतः स्यात्पाप्मा वा
अभिमातिरिन्द्रमेवाभिमातिहनः स्वेन भागधेयेनोपधावति
स एवास्मात्पाप्मानमभिमातिं प्रणुदत इन्द्राय वज्रिणे
ललामं प्राशृङ्गमालभेत यमलः राज्याय सन्तः
राज्यत्रोपनमेदिन्द्रमेव वज्रिणः स्वेन भागधेयेनोपधावति
स एवास्मै वज्रं प्रयच्छति स एनं वज्रो भूत्या इन्ध उपैनः
राज्यत्रमति ललामः प्राशृङ्गो भवत्येतद्वै वज्रस्य रूपः
समृद्धौ॥ (20)

सङ्ग्रामे तेनालमभिमातिघ्ने ललामं प्राशृङ्गमैनं पञ्चदश च।३।॥ [३]

असावादित्यो न व्यरोचत तस्मै देवाः प्रायश्चित्तिमैच्छन्तस्मा
एतान्दशर्षभामाऽलभन्त तयैवास्मिन्नुचमदधुर्यो ब्रह्मवर्चसकाम
स्यात्तस्मा एतान्दशर्षभामाऽलभेतामुमेवादित्यः स्वेन
भागधेयेनोपधावति स एवास्मिन्ब्रह्म- वर्चसन्दधाति
ब्रह्मवर्चस्यैव भवति वसन्ता प्रातस्त्रील्ललामानालभेत ग्रीष्मे
मृद्धन्दिने (21)

त्रीञ्छितिपृष्ठाञ्छुरद्यपराह्णे त्रीञ्छितिवारात्रीणि वा
 आदित्यस्य तेजांसि वसन्ता प्रातर्ग्रीष्मे मद्ध्यन्दिने
 शरद्यपराह्णे यावन्त्येव तेजांसि तान्येवावरुन्धे त्रयस्त्रय
 आलभ्यन्तेऽभिपूर्वमेवास्मिन्तेजो दधाति सं वथ्सरं
 पर्यालभ्यन्ते सं वथ्सरो वै ब्रह्मवर्चसस्य प्रदाता सं वथ्सर
 एवास्मै ब्रह्मवर्चसं प्रयच्छति ब्रह्मवर्चस्येव भवति सं
 वथ्सरस्य परस्तात्प्राजापत्यङ्कद्रुम् (22)

आलभेत प्रजापतिः सर्वा देवता देवतास्वेव
 प्रतितिष्ठति यदि बिभीयाद्दुश्चर्मा भविष्यामीति सोमापौष्णः
 श्याममालभेत सौम्यो वै देवतया पुरुषः पौष्णाः पशवः
 स्वयैवास्मै देवतया पशुभिस्त्वचङ्करोति न दुश्चर्मा भवति
 देवाश्च वै यमश्चास्मिन्नौकेऽस्पृद्धन्त स यमो देवानामिन्द्रियं
 वीर्यमयुवत् तद्यमस्य (23)

यमत्वन्ते देवा अमन्यन्त यमो वा इदमभूद्यद्वयः
 स्म इति ते प्रजापतिमुपाधावन्थ्स एतौ प्रजापतिरात्मनं
 उक्षवशौ निरमिमीत् ते देवा वैष्णावरुणीं वशामा-
 लभन्तैन्द्रमुक्षाणन्तं वरुणेनैव ग्राहयित्वा विष्णुना यज्ञेन

प्राणुदन्तैन्द्रेणैवास्यैन्द्रियमवृञ्जत यो भ्रातृव्यवान्स्यात्स
स्पर्द्धमानो वैष्णावरुणीम् (24)

वशामालभेतैन्द्रमुक्षाणं वरुणेनैव भ्रातृव्यङ्गाहयित्वा
विष्णुना यज्ञेन प्रणुदत ऐन्द्रेणैवास्यैन्द्रियं वृङ्क्ते भवत्यात्मना
परास्य भ्रातृव्यो भवतीन्द्रो वृत्रमहन्तं वृत्रो हतष्पोऽशभिर्भोगैरसि
वृत्रस्य शीर्षतो गाव उदायन्ता वैदेह्योऽभवन्तासामृषभो
जघनेऽनूदैत्तमिन्द्रः (25)

अचायत्सोऽमन्यत यो वा इममालभेत मुच्येतास्मात्पाप्मन
इति स आग्नेयङ्कुष्णग्रीवमालभेतैन्द्रमृषभन्तस्याग्निरेव स्वेन
भागधेयेनोपसृतष्पोऽशधा वृत्रस्य भोगानप्यदहदैन्द्रेणैन्द्रियमात्म
यः पाप्मना गृहीतः स्यात्स आग्नेयङ्कुष्णग्रीवमालभेतैन्द्रमृषभमग्नि
स्वेन भागधेयेनोपसृतः (26)

पाप्मानमपि दहत्यैन्द्रेणैन्द्रियमात्मन्धत्ते मुच्यते पाप्मनो
भवत्येव द्यावापृथिव्यान्धेनुमालभेत ज्योगंपरुद्धोऽनयोर्हि
वा एषोऽप्रतिष्ठितोऽथैष ज्योगंपरुद्धो द्यावापृथिवी एव स्वेन
भागधेयेनोपधावति ते एवैनं प्रतिष्ठाङ्गमयतः प्रत्येव तिष्ठति
पर्यारिणी भवति पर्यारीव ह्येतस्य राष्ट्रं यो ज्योगंपरुद्धः

समृद्धौ वायव्यम् (27)

व॒त्स॒मा ल॑भेत वा॒यु॒र्वा अ॒नयो॑र्व॒त्स इ॒मे वा ए॒तस्मै॑ लो॒का
अ॒प॑शु॒ष्का वि॒डप॑शु॒ष्काऽथै॒ष ज्यो॑गप॒रुद्धो॑ वा॒युमे॒व स्वेन॑
भा॒ग॒धे॒ये॒नोप॑धावति॒ स ए॒वास्मा॑ इ॒माल्लो॑कान् वि॒शं प्र॑दा॒पय॑ति
प्रा॒स्मा इ॒मे लो॒काः स्तु॑वन्ति भु॒ञ्जत्ये॑नं वि॒डुप॑तिष्ठते॥ (28)

मृच्छन्दिने कद्रुं यमस्य स्पृद्धमानो वैष्णावरुणीन्तमिन्द्रोऽस्य स्वेनं भागधेयेनोपसृतो वायव्यं
द्विचत्वारिंशच्च। (4)॥ _____ [४]

इन्द्रो॑ व॒लस्य॒ बिल॒मपौ॑र्णो॒त्स य उ॑त्त॒मः प॒शुरा॑सी॒त्तं पृ॑ष्ठं
प्र॒ति स॒ङ्ग॒ह्योद॑क्खि॒दत्त॑ꣳ स॒हस्रं॑ प॒शवो॑ऽनू॒दाय॑न्त्स उ॒न्नतो॑-
ऽभ॒वद्यः॑ प॒शुका॑मः स्या॒त्स ए॒तमै॑न्द्रमु॒न्नत॑माल॒भेते॑न्द्रमे॒व स्वेन॑
भा॒ग॒धे॒ये॒नोप॑धावति॒ स ए॒वास्मै॑ प॒शून्प्र॑यच्छति प॒शुमा॑ने॒व
भ॑वत्यु॒न्नतः॑ (29)

भ॒वति॒ सा॒ह॒स्री वा ए॒षा ल॒क्ष्मी यदु॑न्न॒तो ल॒क्ष्मियै॒व
प॒शून्व॑रुन्धे य॒दा स॒हस्रं॑ प॒शून्प्राप्नु॑यादथ॒ वैष्ण॒वं वा॑म॒नमा
ल॑भेतै॒तस्मि॒नै त॒त्सह॑स्रम॒द्यति॑ष्ठ॒त्तस्मा॑दि॒ष वा॑म॒नः स॒मी॑षितः
प॒शुभ्य॑ ए॒व प्र॑जा॒तेभ्यः॑ प्र॒तिष्ठा॑न्दि॒धाति॒ कोऽर्ह॑ति स॒हस्रं॑
प॒शून्प्राप्नु॑मित्या॒हुर॒होरा॒त्राण्ये॒व स॒हस्रं॑ संपा॒द्याल॑भेत प॒शवः॑

(30)

वा अ॒होरा॒त्राणि॑ प॒शूने॒व प्रजा॑तान्प्रति॒ष्ठाङ्ग॑मय॒त्योष॑धीभ्यो
वे॒हत॒माल॑भेत प्र॒जाका॑म॒ ओष॑धयो वा ए॒तं प्र॒जायै॑
परि॑बाधन्ते योऽलं प्र॒जायै॑ सन्प्र॒जान्न वि॑न्दत ओष॑धयः
खलु॒ वा ए॒तस्यै॑ सू॒तुमपि॑ घ्नन्ति या वे॒हद्व॒वत्योष॑धीरे॒व स्वेन॑
भा॒ग॒धेये॒नोप॑धावति॒ ता ए॒वास्मै॑ स्वा॒द्योनेः॑ प्र॒जां प्रज॑नयन्ति
वि॒न्दते॑ (31)

प्र॒जामा॑पो वा ओष॑धयोऽस॒त्पुरु॑ष॒ आप॑ ए॒वास्मा॒ अस॑तः
सद्व॑दति॒ तस्मा॑दाहु॒र्यश्चै॒वं वेद॑ यश्च॒ नाप॑स्त्वावा॒सतः॑ ॥
सद्व॑द॒तीत्यै॒न्द्री॑ ५ सू॒तव॑शा॒माल॑भेत॒ भूति॑का॒मोऽजा॑तो वा ए॒ष
योऽलं॒ भूत्यै॑ सन्भू॒तिन्न प्रा॒प्नोती॒न्द्रं खलु॒ वा ए॒षा सू॒त्वा
व॒शाऽभ॑वत् (32)

इन्द्र॑मे॒व स्वेन॑ भा॒ग॒धेये॒नोप॑धावति॒ स ए॒वैनं॑ भूति॑ङ्गमयति
भ॒व॒त्ये॒व य॑ ५ सू॒त्वा व॒शा स्या॑त्तमे॒न्द्रमे॒वाल॑भेतै॒तद्वा॒व
तदि॑न्द्रि॒य ५ सा॒क्षादे॒वेन्द्रि॒यम॑वरु॒न्ध ऐ॒न्द्राग्रं॑ पु॒नरु॑त्सृष्ट॒माल॑भेत
य आ तृ॒तीया॒त्पुरु॑षा॒थ्सोम॑न्न पि॒बेद्विच्छि॑न्नो वा ए॒तस्य॑
सोम॑पी॒थो यो ब्रा॑ह्म॒णः स॒न्ना (33)

तृतीयात्पुरुषात्सोमन् पिबतीन्द्राग्नी एव स्वेन
 भागधेयेनोपधावति तावेवास्मै सोमपीथं प्रयच्छत
 उपैन९ सोमपीथो नमति यदैन्द्रो भवतीन्द्रियं वै सोमपीथ
 इन्द्रियमेव सोमपीथमवरुन्धे यदाग्नेयो भवत्याग्नेयो वै
 ब्राह्मणः स्वामेव देवतामनु सन्तनोति पुनरुत्सृष्टो भवति
 पुनरुत्सृष्ट इव ह्येतस्य (34)

सोमपीथः समृद्धौ ब्राह्मणस्पत्यन्तूपरमालभेताभिचरन्ब्राह्मणस्
 स्वेन भागधेयेनोपधावति तस्मा एवैनमा वृश्चति
 ताजगार्तिमार्च्छति तूपरो भवति क्षुरपविर्वा एषा
 लक्ष्मी यत्तूपरः समृद्धौ स्फ्यो यूषो भवति वज्रो वै स्फ्यो
 वज्रमेवास्मै प्रहरति शरमयं बर्हिः शृणात्येवैनं वैभीदक
 इद्धो भिनत्येवैनम्॥ (35)

भवत्युन्नतः पशवो जनयन्ति विन्दतेऽभवत्सत्रैतस्येद्धास्त्रीणि च॥ (5)॥ ————— [५]

बार्हस्पत्यः शितिपृष्ठमालभेत ग्रामकामो यः
 कामयेत पृष्ठः संमानानां स्यामिति बृहस्पतिमेव स्वेन
 भागधेयेनोपधावति स एवैनं पृष्ठः संमानानांङ्करोति ग्राम्येव
 भवति शितिपृष्ठो भवति बार्हस्पत्यो ह्येष देवतया समृद्धौ

पौष्णः श्याममालभेतान्नकामोऽन्नं वै पूषा पूषणमेव स्वेन
भागधेयेनोपधावति स एवास्मै (36)

अन्नं प्रयच्छन्त्यन्नाद एव भवति श्यामो भवत्येतद्वा
अन्नस्य रूपः समृद्धौ मारुतं पृश्निमालभेतान्नकामोऽन्नं वै
मारुतो मारुत एव स्वेन भागधेयेनोपधावति त एवास्मा अन्नं
प्रयच्छन्त्यन्नाद एव भवति पृश्निर्भवत्येतद्वा अन्नस्य रूपः
समृद्ध्या ऐन्द्रमरुणमालभेतेन्द्रियकाम इन्द्रमेव (37)

स्वेन भागधेयेनोपधावति स एवास्मिन्निन्द्रियन्दधातीन्द्रियाव्ये
भवत्यरुणो भ्रूमान्भवत्येतद्वा इन्द्रस्य रूपः समृद्धौ
सावित्रमुपद्धस्तमालभेत सनिकामः सविता वै प्रसुवानामीशे
सवितारमेव स्वेन भागधेयेनोपधावति स एवास्मै सनिं
प्रसुवति दानकामा अस्मै प्रजा भवन्त्युपद्धस्तो भवति
सावित्रो ह्येषः (38)

देवतया समृद्धौ वैश्वदेवं बहुरूपमालभेतान्नकामो वैश्वदेवं
वा अन्नं विश्वानेव देवान्स्वेन भागधेयेनोपधावति त एवास्मा
अन्नं प्रयच्छन्त्यन्नाद एव भवति बहुरूपो भवति बहुरूपः
ह्यन्नः समृद्धौ वैश्वदेवं बहुरूपमालभेत ग्रामकामो वैश्वदेवा वै
संजाता विश्वानेव देवान्स्वेन भागधेयेनोपधावति त एवास्मै

(39)

स॒जा॒तान्प्रयच्छन्ति॑ ग्रा॒म्ये॒व भ॑वति ब॒हुरू॒पो भ॑वति
 बहु॒दे॒व॒त्यो ३ ह्ये॒ष स॑मृ॒द्धौ प्रा॒जाप॒त्यन्तू॒रमा॑ल॒भेत्
 यस्याना॑ज्ञातमिव॒ ज्यो॒गा॒म॒ये॒त्प्रा॒जाप॒त्यो वै पु॑रुषः
 प्र॒जाप॑तिः खलु॒ वै तस्य॑ वेद॒ यस्याना॑ज्ञातमिव॒
 ज्यो॒गा॒म॒य॑ति प्र॒जाप॑तिमे॒व स्वेन॑ भा॒ग॒धे॒येनोप॑धावति
 स ए॒वैन॒न्तस्मा॒त्स्त्रामा॑न्मुञ्चति॒ तू॒रो भ॑वति प्रा॒जाप॒त्यो ह्ये॒ष
 दे॒वत॑या॒ स॑मृ॒द्धौ॥ (40)

अ॒स्मा इन्द्र॑मे॒वेष॑ संजा॒ता वि॒श्वाने॒व दे॒वान्स्वेन॑ भा॒ग॒धे॒येनोप॑धावति॒ त ए॒वास्मै॑ प्रा॒जाप॒त्यो
 हि त्रीणि॑ च॥ (6)॥ [६]

व॒ष॒ट्कारो॒ वै गा॑य॒त्रि॒ये शि॒रोऽच्छि॑न्न॒त्तस्यै॒ रसः॒ परा॑-
 ऽप॒त्तं बृ॒ह॒स्पति॑रुपा॒गृह्णा॒त्सा शि॑तिपृ॒ष्ठा व॒शाऽभ॑व॒द्यो
 द्वि॒तीयः॒ परा॑प॒त्तं मि॒त्रावरु॑णा॒वुपा॑गृह्णीता॒ सा द्वि॑रू॒पा
 व॒शाऽभ॑व॒द्यस्तृ॒तीयः॒ परा॑प॒त्तं वि॒श्वे दे॒वा उपा॑गृह्ण॒न्त्सा
 ब॒हुरू॒पा व॒शाऽभ॑व॒द्यश्च॑तुर्थः॒ परा॑प॒त्त॒त्स पृ॑थि॒वीं प्रा॑वि॒शत्तं
 बृ॒ह॒स्पति॑र॒भि (41)

अ॒गृह्णा॒दस्त्वे॒वायं॑ भो॒गा॒येति॑ स उ॒क्ष॒व॒शः स॑म॒भव॑द्यल्लोहि॑तं
 परा॑प॒त्तद्रु॒द्र उपा॑गृह्णा॒त्सा रौ॒द्री रोहि॑णी व॒शाऽभ॑व-

द्वार्हस्पत्या॑ शिति॑पृष्ठामाल॑भेत ब्रह्मवर्च॑सकामो
 बृहस्पति॑मेव स्वेन॑ भाग॑धेयेनोप॑धावति॒ स ए॒वास्मिन्ब्रह्म॑-
 वर्च॑सन्दधाति॒ ब्रह्मवर्च॑स्यैव भ॑वति॒ छन्द॑सां वा ए॒ष रसो॑
 यद्व॒शा रसं॑ इव॒ खलु॑ (42)

वै ब्रह्मवर्च॑सञ्छन्द॑सामेव रसे॑न रसं॑ ब्रह्मवर्च॑समव॑रुन्धे
 मैत्रावरु॑णीं द्विरू॒पामाल॑भेत॒ वृष्टि॑कामो मैत्रं॑ वा अह॑र्वारु॒णी
 रात्रि॑रहोरा॒त्राभ्या॑ङ्गलु॒ वै पर्जन्यो॑ व॒र्षति मि॒त्रावरु॑णावेव
 स्वेन॑ भाग॑धेयेनोप॑धावति॒ तावे॒वास्मा॑ अहोरा॒त्राभ्यां॑ पर्जन्यं॑
 व॒र्षयत॑श्छन्द॑सां वा ए॒ष रसो॑ यद्व॒शा रसं॑ इव॒ खलु॑ वै
 वृष्टि॑श्छन्द॑सामेव रसे॑न (43)

रसं॑ वृष्टि॑मवरुन्धे मैत्रावरु॑णीं द्विरू॒पामाल॑भेत प्र॒जाका॑मो
 मैत्रं॑ वा अह॑र्वारु॒णी रात्रि॑रहोरा॒त्राभ्या॑ङ्गलु॒ वै प्रजाः॑ प्रजा॑यन्ते
 मि॒त्रावरु॑णावेव स्वेन॑ भाग॑धेयेनोप॑धावति॒ तावे॒वास्मा॑
 अहोरा॒त्राभ्यां॑ प्र॒जां प्रज॑नयत॑श्छन्द॑सां वा ए॒ष रसो॑ यद्व॒शा
 रसं॑ इव॒ खलु॑ वै प्र॒जा छन्द॑सामेव रसे॑न रसं॑ प्र॒जामव॑
 (44)

रुन्धे॒ वैश्व॑दे॒वीं बहु॑रू॒पामाल॑भेतान्न॑कामो वैश्व॑दे॒वं वा अन्नं॑

विश्वानेव देवान्स्वेन भागधेयेनोपधावति त एवास्मा अन्नं
 प्रयच्छन्त्यन्नाद एव भवति छन्दसां वा एष रसो यद्वशा
 रसं इव खलु वा अन्नञ्छन्दसामेव रसेन रसमन्नमवरुन्धे
 वैश्वदेवीं बहुरूपामालभेत ग्रामकामो वैश्वदेवा वै (45)

सजाता विश्वानेव देवान्स्वेन भागधेयेनोपधावति त
 एवास्मै सजातान्प्रयच्छन्ति ग्राम्येव भवति छन्दसां वा
 एष रसो यद्वशा रसं इव खलु वै सजाताश्छन्दसामेव
 रसेन रसं सजातानवरुन्धे बार्हस्पत्यमुक्षवशमालभेत
 ब्रह्मवर्चसकामो बृहस्पतिमेव स्वेन भागधेयेनोपधावति स
 एवास्मिन्ब्रह्मवर्चसम् (46)

दधाति ब्रह्मवर्चस्यैव भवति वशं वा एष चरति यदुक्षा वशं
 इव खलु वै ब्रह्मवर्चसं वशेनैव वशं ब्रह्मवर्चसमवरुन्धे रौद्रीं
 रोहिणीमालभेताभिचरन्नुद्रमेव स्वेन भागधेयेनोपधावति
 तस्मा एवैनमावृश्चति ताजगार्तिमाच्छति रोहिणी भवति
 रौद्री ह्येषा देवतया समृद्धौ स्फ्यो यूषो भवति वज्रो वै स्फ्यो
 वज्रमेवास्मै प्रहरति शरमयं बर्हिः शृणात्येवैनं वैभीदक
 इद्धो भिनत्येवैनम्॥ (47)

अभि खलु वृष्टिश्छन्दसामेव रसेन प्रजामव वैश्वदेवा वै ब्रह्मवर्चसं यूप एकात्रविंशतिश्च।

(7)।। [७]

असावा॑दित्यो न व्य॑रोचत॒ तस्मै॑ दे॒वाः प्राय॑श्चित्तिमैच्छ॒न्तस्मा॑
ए॒ता९ सौ॒री९ श्वे॒तां व॒शामा॑ऽल॒भन्त॒ तयै॒वास्मि॒न्नुच॑मदधुर्यो
ब्र॒ह्मव॑र्चसका॑मः स्यात्तस्मा॑ ए॒ता९ सौ॒री९ श्वे॒तां
व॒शामा॑ल॒भेता॑मुमे॒वादित्य॑ः स्वेन॑ भा॒ग॒धेये॒नोप॑धावति
स ए॒वास्मि॑न्ब्रह्मव॑र्चस॒न्दधा॑ति ब्रह्मव॑र्चस्यै॒व भ॑वति बै॒ल्वो
यूपो॑ भवत्य॒सौ (48)

वा आ॑दित्यो यतोऽजा॑यत॒ ततो॑ बि॒ल्वं उद॑तिष्ठ॒त्सयो॑न्ये॒व
ब्र॒ह्मव॑र्चसमव॑रुन्धे ब्राह्म॑णस्प॒त्यां ब॑भ्रुक॒र्णीमा ल॑भेताभि॒चर॑न्वारु॒प
पु॒रस्ता॑न्निर्व॑पेद्वरु॒णेनै॒व भ्रातृ॑व्यङ्गाहयित्वा ब्रह्म॑णा स्तृणुते
ब॒भ्रुक॒र्णी भ॑वत्ये॒तद्वै ब्रह्म॑णो रू॒प९ समृ॑द्धौ स्फ्यो यूपो॑
भवति॒ वज्रो॒ वै स्फ्यो॒ वज्र॑मे॒वास्मै॒ प्रह॑रति शर॒मयं॑ ब॒र्हिः
शृ॒णाति॑ (49)

ए॒वैनं॒ वैभी॑दक इ॒द्धो भि॑नत्ये॒वैनं॑ वैष्ण॒वं वा॑म॒नमा॑ल॒भेत् यं
य॒ज्ञो नो॑प॒नमे॒द्विष्णु॑र्वै य॒ज्ञो वि॑ष्णुमे॒व स्वेन॑ भा॒ग॒धेये॒नोप॑धावति
स ए॒वास्मै॑ य॒ज्ञं प्र॑यच्छ॒त्युपै॑नं य॒ज्ञो न॑मति वा॒मनो॑ भ॑वति

वैष्ण॒वो ह्येष॑ दे॒वता॑या॒ समृ॑द्धौ त्वाष्ट्रं॑ व॒डु॒बमाल॑भेत
प॒शुका॑म॒स्त्वष्टा॑ वै प॒शूनां॑ मि॒थुना॑नाम् (50)

प्र॒ज॒न॒यि॒ता त्वष्टा॑रमेव॒ स्वेन॑ भा॒ग॒धे॒ये॒नोप॑धावति॒ स
ए॒वास्मै॑ प॒शून्मि॑थु॒नान्प्र॑ज॒नय॑ति प्र॒जा हि वा ए॒तस्मि॑न्प॒शवः॑
प्रवि॑ष्टा अथै॒ष पु॒मान्ध॒सन्व॑डु॒बः सा॒क्षादे॒व प्र॒जां प॒शून्व॑रु॒न्धे
मैत्र॑ः श्वे॒तमाल॑भेत सङ्ग्रा॒मे सं य॑त्ते स॒म॒यका॑मो मि॒त्रमे॒व
स्वेन॑ भा॒ग॒धे॒ये॒नोप॑धावति॒ स ए॒वैनं॑ मि॒त्रेण॑ सन्नयति (51)

वि॒शा॒लो भ॑वति॒ व्य॒व॑साययत्ये॒वैनं॑ प्रा॒जाप॑त्यङ्कृ॒ष्णमाल॑भेत॒
वृष्टि॑कामः प्र॒जाप॑तिर्वै वृष्ट्या॑ ई॒शे प्र॒जाप॑तिमे॒व स्वेन॑
भा॒ग॒धे॒ये॒नोप॑धावति॒ स ए॒वास्मै॑ प॒र्जन्य॑ व॒र्षय॑ति कृ॒ष्णो
भ॑वत्येत॒द्वै वृष्ट्यै॑ रू॒पं रू॒पेणै॒व वृष्टि॑मवरु॒न्धे श॒बलो॑
भ॑वति वि॒द्युत॑मे॒वास्मै॑ ज॒नयि॑त्वा व॒र्षय॑त्यवाशृ॒ङ्गो भ॑वति॒
वृष्टि॑मे॒वास्मै॑ नि॒यच्छ॑ति॥ (52)

—————[८] शृ॒णाति॑ मि॒थुना॑ना॒न्नय॑ति यच्छति॥⁽⁸¹⁾

वरु॑णं सुषु॒वाण॒मन्नाद्य॒न्नोपा॑न॒म॒त्स ए॒तां वा॑रु॒णीङ्कृ॒ष्णां
व॒शाम॑पश्य॒त्तां स्वा॑यै दे॒वता॑या॒ आऽल॑भत॒ ततो॑ वै
त॒मन्नाद्य॑मु॒पा॑न॒म॒द्यम॑ल॒मन्नाद्या॑य॒ सन्त॑म॒न्नाद्य॒न्नोप॑न॒मे॒त्स

ए॒तां वा॒रु॒णीङ्कु॒ष्णां व॒शामा॑ल॒भेत् वरु॑णमे॒व स्वेन॑
भा॒ग॒धे॒येनोप॑धावति॒ स ए॒वास्मा॒ अन्नं॑ प्रयच्छत्यन्नादः
(53)

ए॒व भ॑वति कृ॒ष्णा भ॑वति वा॒रु॒णी ह्येषा॑ दे॒वता॑या
समृ॑द्ध्यै मै॒त्रः श्वे॒तमा॑ल॒भेत् वा॒रु॒णङ्कु॒ष्णम॒पाश्रौष॑धीनाश्च
स॒न्धावन्न॑कामो मै॒त्रीर्वा ओष॑धयो वा॒रु॒णीरा॑पोऽपाश्च खलु
वा ओष॑धीनाश्च रस॒मुप॑जीवामो मि॒त्रावरु॑णावे॒व स्वेन॑
भा॒ग॒धे॒येनोप॑धावति॒ तावे॒वास्मा॒ अन्नं॑ प्रयच्छतोऽन्नाद ए॒व
भ॑वति (54)

अ॒पाश्रौष॑धीनाश्च स॒न्धावा॑ल॒भत उ॒भय॑स्याव॒रुद्ध्यै॑ वि॒शाखो॑
यू॒पो भ॑वति॒ द्वे ह्ये॑ते दे॒वते॒ समृ॑द्ध्यै मै॒त्रः श्वे॒तमा॑ ल॒भेत्
वा॒रु॒णङ्कु॒ष्णं ज्यो॑गा॒मया॑वी॒ यन्मै॒त्रो भ॑वति मि॒त्रेणै॒वास्मै॑
वरु॑णः शमयति॒ यद्वा॑रु॒णः सा॒क्षादे॒वैनं॑ वरु॒ण- पा॒शान्मु॑ञ्चत्यु॒त
यदी॒तासु॑र्भवति॒ जीव॑त्ये॒व दे॒वा वै पु॒ष्टि॒न्नावि॑न्दन् (55)

तां मि॑थुनेऽपश्यन्तस्यान्न सम॑राधयन्ताव॒श्विना॑व॒ब्रूता॑मा॒वयो॑व
ए॒षा मै॒तस्यां॑ वदद्ध॒मिति॑ साऽश्वि॒नोरे॒वाभ॑वद्यः पु॒ष्टि॒कामः॑
स्यात्स ए॒तामा॑श्वि॒नीं य॒मीं व॒शामा॑ल॒भेता॑श्वि॒नावे॒व स्वेन॑

भाग॒धेये॒नोप॑धावति॒ तावे॒वास्मिन्पु॒ष्टिं धत्तः॒ पुष्य॑ति प्र॒जया॑
प॒शुभिः॑॥ (56)

अ॒न्नादो॑ऽन्नाद ए॒व भ॑वत्यविन्दन्पञ्च॒त्वारि॑ंशच्च।९।॥ [९]

आ॒श्विन॒न्धूम्र॑ल॒लाम॒माल॑भेत॒ यो दुर्ब्रा॑ह्मणः सोमं
पिपा॑सेद॒श्विनौ वै दे॒वाना॒मसो॑मपावास्ता॒न्तौ प॒श्चा
सोम॑पी॒थं प्राप्नु॑ताम॒श्विना॑वे॒तस्य॑ दे॒वता॒ यो दुर्ब्रा॑ह्मणः
सोमं॒ पिपा॑सत्य॒श्विना॑वे॒व स्वेन॑ भा॒गधे॒येनोप॑धावति॒
तावे॒वास्मै॑ सोमपी॒थं प्रय॑च्छत॒ उपै॑न॒ सोम॑पी॒थो न॑मति॒
यद्धू॒म्रो भ॑वति धू॒म्रिमा॑ण॒मेवा॒स्माद॑प॒हन्ति॒ ल॒लामः॑ (57)

भ॒वति॒ मुख॑त ए॒वास्मि॒न्तेजो॑ दधाति वा॒युव्य॑ङ्गोमृ॒गमाल॑भेत॒
यम॑ज॒घ्निवा॑स॒मभि॑श॒सैयु॑रपू॒ता वा ए॒तं वा॑गृच्छति॒
यम॑ज॒घ्निवा॑स॒मभि॑श॒सन्ति॒ नैष॒ ग्राम्यः॑ प॒शुना॑रण्यो
यद्दो॑मृ॒गो ने॒वैष॒ ग्रामे॑ ना॒रण्ये॒ यम॑ज॒घ्निवा॑स॒मभि॑श॒सन्ति॒
वा॒युर्वै दे॒वानां॑ प॒वित्रं॑ वा॒युमे॒व स्वेन॑ भा॒गधे॒येनोप॑धावति॒ स
ए॒व (58)

ए॒नं प॒वय॑ति॒ परा॑ची॒ वा ए॒तस्मै॑ व्युच्छन्ती॒ व्युच्छ॑ति॒
तमः॑ पा॒प्मानं॑ प्रवि॑शति॒ यस्या॑श्वि॒ने श॑स्यमा॒ने सूर्यो॑

नाविर्भवति सौर्यं बहुरूपमालम्बेतामुमेवादित्यः स्वेन
 भागधेयेनोपधावति स एवास्मात्तमः पाप्मानमपहन्ति
 प्रतीच्यस्मै व्युच्छन्ती व्युच्छत्यप तमः पाप्मानः हते॥
 (59)

लुलामः स एव षट्त्वारिंशच्च॥10॥—————[१०]

इन्द्रं वो विश्वतस्परीन्द्रन्नरो मरुतो यद्ध वो दिवो या वः
 शर्म। भरेष्विन्द्रः सुहवः हवामहेऽहोमुचः सुकृतं दैव्यं
 जनम्। अग्निं मित्रं वरुणः सातये भगन्द्यावापृथिवी मरुतः
 स्वस्तये। ममत्तु नः परिज्मा वसर्हा ममत्तु वातो अपां
 वृषण्वान्। शिशीतमिन्द्रापर्वता युवन्नस्तन्नो विश्वे वरिवस्यन्तु
 देवाः। प्रिया वो नाम (60)

हुवे तुराणाम्। आयत्तुपन्मरुतो वावशानाः। श्रियसे कं
 भानुभिः संमिमिक्षिरे ते रश्मिभिस्त ऋक्भिः सुखादयः। ते
 वाशीमन्त इष्मिणो अभीरवो विद्रे प्रियस्य मारुतस्य धाम्नः।
 अग्निः प्रथमो वसुभिर्नो अव्याथ्सोमो रुद्रेभिर्भिरक्षतु त्मना।
 इन्द्रो मरुद्भिर्ऋतुधा कृणोत्वादित्यैर्नो वरुणः सः शिशातु।
 सन्नो देवो वसुभिरग्निः सम् (61)

सोमस्तनूभीं रुद्रियाभिः। समिन्द्रो मरुद्विर्यज्ञियैः
 समादित्यैर्नो वरुणो अजिज्ञिपत्। यथाऽऽदित्या
 वसुभिः संबभूवुर्मरुद्भीं रुद्राः समजानताभिः। एवा
 त्रिणामन्नहणीयमाना विश्वे देवाः समनसो भवन्तु।
 कुत्राचिद्यस्य समृतौ रण्वा नरो नृषदने। अरुहन्तश्चिद्यमिन्धुते
 सञ्जनयन्ति जन्तवः। सं यदिषो वनामहे सꣳ हव्या
 मानुषाणाम्। उत द्युम्नस्य शवंसः (62)

ऋतस्य रश्मिमाददे। यज्ञो देवानां प्रत्येति सुम्नमादित्यासो
 भवता मृडयन्तः। आवोऽर्वाचीं सुमतिर्ववृत्या- दꣳहोश्चिद्या
 वरिवोवित्तराऽसत्। शुचिरपः सूर्यवसा अदब्ध उपक्षेति
 वृद्धवयाः सुवीरः। नकिष्टं घ्नन्त्यन्तितो न दूराद्य आदित्यानां
 भवति प्रणीतौ। धारयन्त आदित्यासो जगत्स्था देवा
 विश्वस्य भुवनस्य गोपाः। दीर्घार्धियो रक्षमाणाः (63)

असुर्यमृतावानश्चयमाना ऋणानि। तिस्रो भूमीर्धारयन्त्रीꣳ
 रुत द्यून्त्रीणि व्रता विदथे अन्तरेषाम्। ऋतेनादित्या महि
 वो महित्वन्तर्दर्यमन्वरुण मित्र चारु। त्यान्नु क्षत्रियाꣳ
 अव आदित्यान् याचिषामहे। सुमृडीकाꣳ अभिष्टये। न

दक्षिणा विचिंकिते न सव्या न प्राचीनमादित्या नोत पश्चा।
पाक्याचिद्वसवो धीर्याचित् (64)

युष्मानीतो अभयं ज्योतिरश्याम्। आदित्यानामवसा
नूतनेन सक्षीमहि शर्मणा शन्तमेन। अनागास्त्वे अदितित्वे
तुरासं इमं यज्ञन्दधतु श्रोषमाणाः। इमं मे वरुण श्रुधी
हवमद्या च मृडय। त्वामवस्युराचके। तत्त्वां यामि ब्रह्मणा
वन्दमानस्तदाशास्ते यजमानो हविर्भिः। अहेडमानो वरुणेह
बोद्ध्युरुशंस मा न आयुः प्रमोषीः॥ (65)

नामाग्निः स९ शवसो रक्षमाणा धीर्याचिदेकान्नपञ्चाशच्च॥११॥—————[११]